

AHISKA-ŞAVŞAT AĞZINDAN DERLEMELER-VII

Av. Hasan TORUN

Derleme çalışmalarımıza O, Ö, P, R harfleriyle başlayan söz varlığıyla devam ediyoruz.

Ogeça: Karşı taraf; derenin karşı tarafı. *Taşi ela quvetli atdim ki, ogeçaya getdi.*

Ogural-/öğüral-: Hayvanların yavrulamak için çiftleşmesi. *Bizim düğanın oguralacax vaxdi galdi.*

Oğrax: Cin çarpması. *Qaradere'dan geca geçma, yoxsa oğrağa oğrarsın.*

Ola: Erkeğe özel bir hitap sözü. *Ola bir gal da abuna yardım et.*

Onsuz: Bari, hiç olmazsa. *Bögün mali otarmaya get onsuz.*

Opo: Küçük su çukuru. *Opoya su qoyverdim da, dolunca saxxavinan bostani suvaracam.*

Orax: 1. Temmuz ayı. 2. Ot biçme aleti. *Orağı bir dogem, fena kör olmuş; ogeçadaki tumbi biçacam.*

Ortalux: Orta yer, alan. *Ela bağirdi ki, ortaluği inglatdi. Yağı ortaluğa tökdi.*

Otar-: Hayvanları otlatmak/gütmek. *Mali otarmaya getdim böğün.*

Otarax: Mera, hayvanı otlatılacak alan. *Oraya mali vurma, otarax degil.*

Oturax: Oturulan yer. *Taştan yapılı oturağa çöktüm.*

Ozira: Turp. *Bu sene laxanaynan ozira fena ey olmuş.*

Öbirgün: Yarından sonraki gün. *Yaylalar öbirgün eniyer.*

Ögeç: Yaşını tamamlamış koyun. *Ögeç bir davardur.*

Ögey: Üvey. *O ögey evlatdur.*

Örsala-: Sert ve aşırı davranarak hırpalamak. *Fazla örsalama bozulur.*

Örtma: Evin bitişiğinde, karapan da denilen, üstü kapalı yer. *Karapani/örtmeyi imani bir doldurdum oduninan.*

Öteğün: Dönden bir önceki gün. *Eskerdan öteğün galdım.*

Paç et-: Öpücük kondurmak. *Na cici çocuxsun san; gal da yanağından bir paç edem!*

Paça: Arının bal dolu peteği. *Kovay açtux, petek dişlamadan paçaları siniya doldurdux.*

Paçaçlan-: Tembellik; yaptığı işi yavaş yapmak. *Orda paçaçlanıp durma, biraz davran!*

Palax: 1. Ayı yavrusu. 2. Büyük yaprak. *Avi, palaxlarını yanına almış da gedyer. Palağınan su içmax ey oliyer*

Palaz: Kumaş/bez parçası. *Palazi yax, natesuli qaniyan yera tök, qan durur.*

Palut/Pelut: Bir cins meşe ağacı. *Begün palutluğa getdim neker kırmaya.*

Panta: Yabani armut, ahlat. *Panta, benca armudun pıridur.*

Papa: Unun suda haşlanmasıyla elde edilen yemek.

Papanın oposuna tereyağını tök da yiyax.

Papara/panpara: Baharın tarlalarda yetişen ve yıkanıp tuzlanarak yenilen bir çeşit sütlü ot, yemkik. *Pamparay yedim da midemi qandurdum biraz.*

Papasela: Kabağın şerit haline getirilerek kurutulmuş şekli. *Papasela yemeği ela bir hoş oliyer ki...*

Papax: 1. Başlık, külâh. 2. Düğünlerde atlı yarış. *Papağın gey, üşüma. At papağa qaxdi.*

Papaxlan-: Kaynayan sıvı, sütün taşacak şekilde kabarması. *Papaxlandi, qapağını aç da taşmasın!*

Papuç: Çocuk ayakkabısı, patik (Çocuklara hitaben söylenir). *Hayde, papuçlarını gey da gedax.*

Papul: Çocuk ayakkabısı. *Na gözal papulların var sanın.*

Parmaxlux: Korkuluk maksadıyla ya da süs amaçlı olarak yapılmış ahşap çitalar. *Ayvanın parmaxluxları çox araluxli olmuş; çocux buradan düşar.*

Parpulla-: 1. Bir kimseyi azarlamak, 2. Altüst etmek, karıştırmak. *Çocuği fena parpulladım. Ot fena islamiş, get parpulla da kurusun.*

Parq/park: Kabarcık, şişik. *Başımı vurdum, fena parqlandi.*

Parqlan-: Kabarmak, şişmek. *Cinçarluğa yıxıldım, her terefim parqlandi.*

Pasala: Öd kesesi. *Yanım çox ağırıyer, herhalda pasalam qaxti.*

Pasxa: Basit olarak yapılmış barınak. *Güneş gedar Axisxa'ya, san gir pasxaya; güneş gedar Muş'a, san get işa.*

Pataşin/bataşin: Ördek. *Kazlar bataşinnari fena peşliyer, rahat vermiyerleri.*

Patat: 1. Sıcak şeyleri tutmaya yarayan bez, tutaç. 2. Eskimiş yırtık bez parçaları. *Pileki patatlarını gatur. Yırtılmış da patat olmuş.*

Patuna: Patlatılmış mısır. *Patunaları sahana qkoy da*

gatür yiyax.

Paxangal/paxangar: Bozuk, tamire muhtaç, arızalı, yaşlı. *Paxangar qarı...*

Paxıl: Kıskaç. *Fena paxıl insandır.*

Paxıllan-: Kiskanmak, haset etmek. *Ela ağnaşılıyer ki, bizim mallar çox diya paxıllaniyer.*

Paxuna: Yabani hayvanları kaçırmak amaçlı, suyla çalışan düzenek. *Axşam oldu, paxunay qur da gal, avi galmasın.*

Peçatla-: Bağlamak, perçinlemek. *Eyca peçatla ki kapi bir daha açılmasın.*

Pörçük: Tırpan ağzının geniş tarafı, sapa yakın kısmı. *Tırpan pörçuktan qırıldı.*

Peg: Harabe. *Peg olacaxlar, sürgünden sora Axisxa'da evi barxi peg etdilar!*

Peleş: Yan, düzgün olmayan. *Bizim peleş buynuzlı öküz xastalandı.*

Pepe: Ekmek(çocuk ağzı). *Sicax pepe var, gal da ye qızımcan.*

Peş: 1. Parçalı etek, 2. Arka, arka taraf. *Peşımdan galma dögarım bax!*

Peşla-: Arkasından koşarak kovalamak. *Peşladım yetişamadım; qaçtı...*

Peştamal: Mahallî kadın eteği. *Bir peştamallux qumaş alsan ey olur.*

Pırtıklan-: Yerinde duramamak. *Na pırtıklaniyersın ola?*

Pısır-: Söz verip, yerine getirememek, utanmak. *Deduğuni edamadı, pısrıdı fena.*

Pıxsır-: Hapşırmaq. *Çocux fena pıxsırıyer bişe.*

Pikal: İnce tabaka halinde taş. *Yayla evlalarının bacaları pikal taşlarinan örtülür.*

Pileki/pilek: Topraktan yapılan ve kızdırılarak ekmek pişirmeye yarayan iki adet toprak tepsi. *Pilekiyi dayat, altını yax ki etmegi evlalüga yetişturax.*

Pin: Kümes. *Pinin qapısı geca çırıç qalımı da tilki tavuği qapmış qaçmış.*

Pipla-: Kuşlarda cinsel ilişki. *Cins xoroz tavuği pipladı; qaçullar cins olur.*

Piple-/pipla-: Bir kabı boşluk kalmayacak şekilde doldurmak. *Çuvalı imanı bir pipleğım/pipladığım.*

Pirpita/pitpita: Kelebek. *Pirpitaların kanatları renki renkli; na da gözal...*

Pisik: Kedi. *Çocuği pisik kañlamış.*

Piska/piçka: Kibrit. *Piskay alda sobadaki çiray aliştur, yansın.*

Piskina: Kabuklu tohum özü. *Şeftali piskinası fena acidur.*

Pitik: Yaşı küçük köpek. *Çocux pitiktan qorxmış, halbukı degmaz.*

Pitpita: Yerinde duramayan yaramaz çocuklar için kullanılır. Na pitpita çocuxtur bu.

Poçuç: Mısır koçanı. *Poçuçları sepeta qoy.*

Poğaça/puğaça: Yuvarlak köy ekmeği. *Puğaça pilekida ey oliyer, yemeynan doymasın.*

Portla-: Balon yapmak, şişmek, kabın dışına taşmak. *Yuxusuzluxtan gözları portlamış.*

Portlax: Göz yuvarlağı dışarı fırlamış kimse. *Portlax gözli sani!*

Potliqa: İnce, uzun cam şişe. *Qız bir bax, potliqada qaz yağı var?*

Potot/botot: 1. Dolgun, şişman. 2. Böcek larva. *Yemiş yemiş da bototlanmış.*

Puçı: Buzağılar için bir hitap şekli. *Puçı, puçi! Gal, gal!*

Pulul: Küçük ot yığını. *Bir dönüma beş pulul oti arxaynan taşırım.*

Pumpul: Kuş tüyü. *Tavuği kestim; gal da pumpullarını yol.*

Pupa: Yara. *Nasıl da pupa olmuş gözal çocuğumun eli!*

Pus: Sis. *Pus çökmüş, göz gözi görmiyer.*

Puskavat: Çabuk biten, dayanıksız. *Puskavat bişe, hama bitar.*

Puskuvet/puskuat: Bisküvi. *Dedey bena puskuvet aldı, yaaaa!*

Puş: Karın. *İnegın puşi tiklanmış, eva getmanın zamanıdır.*

Puşruk: Bir çorba adı. *Evlalüga puşruk yedux.*

Puşla-: Sözünden caymak, ihanet etmek. *Aman ona yaxlaşma, puştun biridir.*

Put: 16 kg'lık bir ağırlık ölçüsü birimi. *Degirmanda bir put lazut ügütdüm.*

Putur: Ağacın yarı çürümüş hali, güveli ağaç. *Bu ağaç puturlanmış, bir işa yaramaz.*

Pürçek: Kâkül, perçem. *Ela hersım çıxdı ki, saçını pürçegini yoldum!*

Rabiteli/rabitalı: Doğru düzgün. *Rabiteli bir iş yapmıyersın; ortaluği lelevun etdin!*

Rakuna: Yünden yapılan şalı tepmeye yarayan, ahşaptan yapılmış araç. *Ustaya söyle, rakuna qırılmış, yenisini yapsın.*

Ramka: Arı kovanı. *Qırx baş ramkamız var.*

Raxrux: Gürültü. *Ola yuxliyerim; niya raxrux ediyersın?*

Artvin-Şavşat yaylaya göç, 1980'li yıllar